

ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Пудяк Х.І.

Буковинський державний медичний університет м. Чернівці, Україна

Ключові слова:

інтернаціоналізація вищої освіти, медична освіта в Україні, академічна мобільність, симуляційні технології, віртуальні пацієнти, війна і освіта.

Буковинський медичний вісник.
2025. Т. 29, № 3 (115). С. 118-123.

DOI: 10.24061/2413-
0737.29.3.115.2025.19

E-mail:

pudiak.khrystyna@gmail.com

Резюме. Інтернаціоналізація вищої освіти – це процес інтеграції міжнародного виміру в освітню та наукову діяльність університетів. Для України це означає активну участь у глобальному академічному просторі, підвищення якості освіти та досліджень, а також конкурентоспроможності закладів вищої освіти. За останнє десятиліття українські університети суттєво наростили міжнародну присутність: до повномасштабного вторгнення помітно зросла кількість іноземних студентів, які вступали до українських вищих навчальних закладів. Важливо, що іноземні студенти не лише збагачували академічне середовище, але й робили помітний внесок в економіку. Однак війна створила значні проблеми для процесу інтернаціоналізації. Проблеми з візами, проблеми з безпекою та нестабільність освітньої інфраструктури призвели до зменшення кількості іноземних студентів. Цей спад може мати довгострокові наслідки для різноманітності студентського контингенту та фінансової стійкості закладів. Хоч війна й завдала потужного удару по міжнародній привабливості української освіти, проте вона ж і підкреслила важливість глобальної інтеграції – міжнародна спільнота простягнула руку допомоги, а українські заклади освіти ще більше усвідомили цінність стійких міжнародних партнерств. Тож у статті розглянуто основні виклики на шляху інтернаціоналізації та можливості, зокрема у сфері медичної освіти, а також вплив війни на ці процеси.

CHALLENGES AND BEST PRACTICES IN THE INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Pudiak Kh.I.

Key words: internationalization of higher education, medical education in Ukraine, academic mobility, simulation technologies, virtual patients, war and education.

Bukovinian Medical Herald. 2025.
V. 29, № 3 (115). P. 118-123.

Abstract. The internationalization of higher education is the process of integrating the international dimension into the educational and research activities of universities. For Ukraine, this means active participation in the global academic space, improvement of the quality of education and research, as well as strengthening the competitiveness of higher education institutions. Over the past decade, Ukrainian universities have significantly increased their international presence: prior to the full-scale invasion, the number of international students enrolling in Ukrainian higher education institutions had grown considerably. Importantly, international students not only enriched the academic environment but also made a notable contribution to the economy. However, the war has created major challenges for the internationalization process. Issues with visas, safety concerns, and instability of the educational infrastructure have led to a decline in the number of international students. This decline may have long-term consequences for the diversity of the student body and the financial sustainability of institutions. While the war has dealt a powerful blow to the international attractiveness of Ukrainian education, it has also highlighted the importance of global integration: the international community has extended a helping hand, and Ukrainian educational institutions have become even more aware of the value of resilient international partnerships. Therefore, this article examines the main challenges on the path to internationalization and the opportunities that arise, particularly in the field of medical education, as well as the impact of the war on these processes.

Вступ. Сучасний світ вирізняється високою динамікою, складністю та постійним зростанням взаємозалежності всіх процесів, що в ньому відбуваються. У таких умовах особливого значення набуває розвиток партнерських відносин і координація дій на регіональному, національному й міжнародному рівнях, що є запорукою стабільності та якості системи вищої освіти у глобальному вимірі. Відповіддю на цю потребу стала інтернаціоналізація вищої освіти, яка розпочалася як інтеграційний процес і нині продовжує активно розвиватися [1, 2]. Інтернаціоналізація вищої освіти стала ключовою тенденцією, яка змінила форму академічних установ у всьому світі. Ця тенденція особливо виражена в Україні, де інтенсифікація європейського вектору розвитку України та синхронізація вимірів української освіти з європейськими характеристиками значно вплинули на сектор вищої освіти [2, 3]. Безперечно, широкомасштабне вторгнення Росії, розпочате 24 лютого 2022 р., спричинило комплекс серйозних проблем в українській освіті. Передовсім це стосується вимушеного переміщення значної кількості населення України та руйнування й пошкодження закладів освіти внаслідок воєнних дій. Поза сумнівом, війна призведе до істотних змін у системі вищої освіти України. Скорочення державних видатків на вищу освіту та бюджетних місць у закладах вищої освіти, зниження доходів населення, значне посилення «освітньої міграції» можуть спричинити суттєве зниження попиту на вітчизняну вищу освіту з відповідними наслідками для викладачів, адміністрацій та мережі закладів вищої освіти [4, 5]. Загалом, інтернаціоналізація вищої освіти в умовах воєнного стану і майбутньої повоєнної відбудови в Україні вимагає гнучкості, толерантності та тісної співпраці між внутрішніми та міжнародними партнерами для забезпечення стабільності, безпеки та якості освіти в цих надзвичайних умовах. Поруч із цим варто наголосити і на тому, що інтернаціоналізація вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану має величезний потенціал для сприяння розвитку та зміцнення країни. Попри виклики, цей процес відкриває перспективи, які можуть мати довгостроковий позитивний вплив [4, 6]. Водночас війна стрімко прискорила перебіг природних тенденцій розвитку системи вищої освіти щодо оптимізації та корекції її структури, обсягів і змісту [5, 7].

Серед різних дисциплін медична освіта виділяється як сфера, яка зазнає глибоких трансформацій, що відображає як виклики, так і можливості, які відкриває інтернаціоналізація. Тож ця робота має на меті дослідити складності та досягнення в інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, з особливим акцентом на медичній освіті.

Огляд інтернаціоналізації вищої освіти в Україні

Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні набула значного імпульсу за останнє десятиліття завдяки низці освітніх реформ і стратегічному повороту до

європейської інтеграції. Цей зсув очевидний в ухваленні урядом Болонського процесу, загальноєвропейських зусиль зі стандартизації вищої освіти, що сприяло більшій мобільності для студентів і науковців по всій Європі [2, 3]. Відданість України цьому процесу стала каталізатором модернізації її системи вищої освіти з метою підвищення її якості, доступності та глобальної конкурентоспроможності. Останніми роками українські університети дедалі активніше брали участь у міжнародній академічній співпраці, програмах обміну та дослідницьких проєктах. За даними Міністерства освіти і науки України, у 2019 році в Україні навчалось понад 80 тисяч іноземних студентів, а напередодні повномасштабної війни їх кількість сягала приблизно 100 тисяч (переважно це були студенти із сусідніх країн Європи, Азії та Африки) [8, 9]. Ця диверсифікація студентського контингенту була прямим результатом політики інтернаціоналізації, спрямованої на те, щоб зробити Україну більш привабливим освітнім напрямком. Більше того, уряд та окремі інституції запровадили різні політики для підтримки порядку денного інтернаціоналізації. Серед них – розробка програм подвійного диплому з іноземними університетами, пропонування курсів, що викладаються англійською мовою, і надання стипендій для іноземних студентів. Такі ініціативи не лише залучали іноземних студентів до України, але й збільшили шанси українських студентів на успішну кар'єру в міжнародному співтоваристві, знайомлячи їх із міжнародними стандартами та практикою [1-3].

Участь України в програмах академічних обмінів та програмах Європейського союзу (ЄС), на кшталт Erasmus+, також дає значний поштовх інтернаціоналізації. Упродовж 2021–2024 років українські університети здійснили понад 8 тисяч міжнародних академічних мобільностей для студентів і працівників, причому в проєктах Erasmus+ були задіяні 205 українських закладів. Такий обмін досвідом і культур сприяє підвищенню кваліфікації викладачів, інтернаціоналізації навчальних програм та встановленню довготривалих партнерств. Університети все активніше долучаються до спільних досліджень і проєктів за підтримки ЄС, що допомагає інтегруватися в європейський науковий простір [10, 11].

Роль мови в цій інтернаціоналізації неможливо переоцінити. Збільшення кількості програм з викладанням англійською мовою було стратегічним кроком для залучення більшої кількості іноземних студентів і викладачів. Також вони сприяли подоланню мовного бар'єру, який колись обмежував участь України у світовій академічній спільноті, адже мовний бар'єр також впливав на публікаційну активність і включення українських науковців у міжнародні дослідницькі мережі. Крім того, було внесено корективи до навчальних програм, щоб вони відповідали міжнародним стандартам, забезпечуючи визнання дипломів, отриманих в українських закладах, у всьому світі [1-3].

Проте, незважаючи на ці досягнення, залишаються проблеми в повній реалізації потенціалу інтернаціоналізації української вищої освіти. Такі питання, як акредитація іноземних ступенів, інтеграція іноземних студентів у місцеве співтовариство та забезпечення якості програм, що викладаються англійською мовою, є сферами, які потребують постійної уваги та вдосконалення.

Війна посилила й розширила виклики, які вже постали перед освітою через епідемію COVID-19. Для української освітньої системи це випробовування стало ще й своєрідним стимулом, який відкрив вікно нових можливостей, ставши каталізатором давно назрілих модернізаційних змін в освіті. Передусім ідеться про розвиток цифрової та дистанційної освіти, зокрема онлайн-ової [4, 5, 7].

Важливо ще сказати про «відтік мізків» та конкуренцію за таланти. Багато найкращих українських школярів і випускників обирають навчання або наукову кар'єру за кордоном, що зменшує контингент талановитої молоді в країні. Ця еміграція ускладнює інтернаціоналізацію «вдома», адже університети втрачають потенційних лідерів та перспективних дослідників. Крім того, Україна конкурує з іншими країнами за міжнародних студентів – сусідні європейські держави активно пропонують стипендії та спрощені умови вступу, тож українським закладам доводиться змагатися за кожного іноземного студента [12].

Підсумовуючи бачимо, що хоча було досягнуто значного прогресу, зокрема в наближенні до європейських стандартів і підвищенні міжнародної привабливості української вищої освіти, необхідні постійні зусилля для вирішення викликів і забезпечення того, щоб Україна могла ефективно конкурувати на світовій освітній арені.

Проблеми інтернаціоналізації медичної освіти в Україні

Шлях до інтернаціоналізації медичної освіти в Україні, хоча й відзначається значним прогресом, стикається з тими ж викликами що й загалом вища освіта, кожен з яких потребує стратегічних рішень для повної реалізації потенціалу сектору медичної освіти України на міжнародній арені [2, 13].

Першочерговою проблемою є акредитація українських медичних ступенів за кордоном. Різні стандарти та вимоги в різних країнах можуть ускладнити визнання українських дипломів, впливаючи на здатність випускників працювати або продовжувати освіту за кордоном [2].

Крім того, логістичні проблеми, такі як візи та правила проживання для іноземних студентів і викладачів, створюють перешкоди для мобільності, відлякуючи потенційних іноземних учасників від участі в українських освітніх медичних програмах. Зазначимо, що умови воєнного конфлікту також обмежили мобільність студентів і викладачів, ускладнивши обмін знаннями і досвідом. Відновлення міжнародних зв'язків та сприяння активнішій участі університетів у міжнародних проєктах стають

важливими завданнями. Налагодження партнерських відносин з університетами та організаціями охорони здоров'я в усьому світі сприяє академічним обмінам, спільним дослідницьким проєктам, значно збагачуючи освітній досвід і сприяючи глобальній перспективі серед студентів і викладачів [4, 10, 11, 13].

Також мовний бар'єр залишається значною проблемою. Хоча було докладено багато зусиль, щоб запропонувати навчання для іноземних студентів англійською мовою, рівень її володіння як українських викладачів, так й іноземних студентів бажає кращого. Усвідомлюючи важливість знання мови та культурної компетентності в міжнародній освіті, українські медичні школи запроваджують програми, спрямовані на подолання цих бар'єрів. Навчання англійській мові стало основною частиною навчальної програми не лише для студентів, а й для викладачів, щоб забезпечити ефективне спілкування в міжнародному академічному та клінічному середовищі. На додаток, програми культурного обміну та ініціативи, спрямовані на інтеграцію іноземних студентів у місцеве співтовариство, відіграють ключову роль у створенні інклюзивного та різноманітного освітнього середовища [2, 13]. Завдяки цьому передовому досвіду та рішенням українська медична освіта подолає складні ситуації інтернаціоналізації, закладаючи основу для майбутнього, де українські випускники медичних закладів будуть конкурентоспроможними в усьому світі.

Виклики часу вимагають нових підходів до підготовки висококваліфікованих медичних працівників. Підвищити якість вищої медичної освіти в Україні можливо лише завдяки приведення її до міжнародних вимог шляхом широкого вибору інноваційних моделей, методів і засобів навчання. Для підготовки компетентного, конкурентоспроможного медичного фахівця, готового до самостійної роботи, необхідне поєднання традиційних та новітніх методів викладання – метод навчаючих ігор (імітації), симуляційний тренінг, методики стандартизованого та віртуального пацієнтів тощо [14-16].

Наприклад, платформа CASUS (віртуальні пацієнти) все частіше використовується в медичних школах по всій Україні (створення цих віртуальних пацієнтів профінансовано грантовою програмою ERASMUS+ Європейського Союзу та програмою досліджень та інновацій «Горизонт 2020» Європейського Союзу) [15, 16]. Віртуальні пацієнти – це інтерактивна цифрова симуляція реальних клінічних сценаріїв; текст кейсу структурований у вигляді типової консультації, доповнений мультимедійним матеріалом та інтерактивними елементами, які допомагають структурувати процес клінічного мислення. Ця технологія забезпечує зв'язок між теоретичним знанням та клінікою та створює безпечне середовище, в якому дозволені помилки. Вона доповнює навчання біля ліжка хворого та симуляційне навчання, а також розроблена для різних форм навчання, індивідуальної / групової роботи (навички командної роботи). Так, впровадження цієї

Проблеми вищої медичної освіти

інноваційної освітньої технології в Буковинському медичному університеті сприяло значному покращенню компетенцій студентів.

Крім того, використання стандартизованих пацієнтів – підготовлених волонтерів, здатних поводити себе як реальний пацієнт для демонстрування певних скарг, симптомів хвороби в постійній, однаковій манері – відіграло важливу роль у розвитку клінічних і комунікативних навичок студентів, пропонуючи практичний підхід до навчання, який поєднує теоретичні знання з практичним застосуванням [14].

Використання тренажерів, роботів-пацієнтів, як і залучення навчених волонтерів, дозволило відтворити реальну контрольовану ситуацію щодо відпрацювання навичок надання невідкладної медичної допомоги, надає можливість для багаторазового відпрацювання певних дій, забезпечує контроль якості надання медичної допомоги за результатами виконання тренінгу, дозволяє змоделювати різні клінічні ситуації, у тому числі й рідкісні клінічні сценарії; забезпечує індивідуальний підхід при підготовці студентів [14].

Застосування таких методів навчання майбутніх лікарів сприятиме розвитку клінічного мислення – здатності трансформувати отримані знання в уміння застосовувати їх у практичній діяльності.

Тож незважаючи на виклики, є багатообіцяючі шляхи для вдосконалення. Наприклад, посилення співпраці з міжнародними установами може створити платформу для обміну передовим досвідом і ресурсами, тим самим сприяючи прийняттю ефективних методологій і технологій навчання [4, 10, 11, 13]. Крім того, реформи процесів акредитації та візового режиму, узгоджені з міжнародними стандартами, можуть пом'якшити матеріально-технічні та регуляторні бар'єри, зробивши Україну більш привабливою для медичної освіти [2]. Для подолання цих викликів дуже важливо, щоб зацікавлені сторони в українській медичній освіті – політики, освітяни та міжнародні партнери – працювали разом. Подолання перешкод на шляху інтернаціоналізації не тільки приносить користь українському сектору медичної освіти, але й робить внесок у світову медичну спільноту, готуючи всебічно компетентних фахівців на міжнародному рівні.

Вплив війни на вищу медичну освіту в Україні

Російське повномасштабне вторгнення у 2022 році створило безпрецедентні перешкоди для інтернаціоналізації вищої освіти. Передусім це призвело до різкого відтоку іноземних студентів з України. Якщо до війни їх було близько 100 тисяч, то станом на 2023–2024 рр. залишилося лише приблизно 10 тисяч – переважна більшість була змушена виїхати [9]. Багато іноземців евакуювалися буквально з-під бомб у перші місяці вторгнення, і лише незначна частина вирішила продовжити навчання в Україні дистанційно або повернутися пізніше. Фактично Україна втратила одну зі своїх важливих освітніх аудиторій, а університети – суттєве джерело доходів і культурного розмаїття на кампусах [4, 17]. За

оцінками, понад 90% іноземних студентів, які виїхали, не планують відновлювати навчання в Україні через питання безпеки та невизначеність [4]. Окрім того, тисячі українських студентів і викладачів теж опинилися за кордоном, скориставшись програмами академічної підтримки в Європі, або перейшли на онлайн-формат навчання [4, 13].

Ще одним із безпосередніх наслідків стало порушення фізичного академічного середовища. Багатьом університетам, розташованим у зонах конфлікту, довелося призупинити роботу або переїхати, що вплинуло як на місцевих, так і на іноземних студентів [4, 5]. Цей збій прискорив впровадження цифрових технологій для дистанційного навчання, зрушення, яке, незважаючи на складність, відкрило нові шляхи для міжнародної співпраці та освіти [4, 5, 10, 13]. Крім того, війна підкреслила важливість медичних працівників, перш за все ортопедів-травматологів, хірургів, лікарів з медицини невідкладних станів, психологів, що призвело до посилення акценту на цих сферах у навчальній програмі [13]. Це коригування не тільки узгоджується з безпосередніми потребами в охороні здоров'я в регіоні, але також може привабити іноземних студентів, зацікавлених у певній спеціалізації, критичній для зон конфлікту чи надзвичайних ситуацій. Стійкість українських вищих медичних навчальних закладів до цих викликів також сприяла партнерству з університетами та закладами охорони здоров'я по всьому світу. Ця співпраця сприяла обміну знаннями, ресурсами та підтримкою, підвищуючи міжнародний авторитет української медичної школи [4, 10, 11, 13].

Підсумовуючи, хоча війна в Україні створила значні перешкоди для інтернаціоналізації вищої медичної освіти, вона також стала каталізатором адаптації та інновацій. Зміни, що відбулися, в поєднанні з посиленням міжнародної співпраці можуть змінити майбутнє медичної вищої школи в Україні, зробивши її більш доступною, актуальною та глобально взаємопов'язаною, ніж будь-коли раніше.

Висновок

Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні пройшла шлях від поступового нарощування до екстремального випробування війною. Основні структурні елементи – залучення іноземних студентів, академічна мобільність, міжнародна співпраця в науці, впровадження глобальних стандартів – залишаються ключовими орієнтирами розвитку. Для подолання викликів українським університетам необхідно підсилити мовну підготовку та фінансову спроможність, спростити регуляції і підвищити гнучкість освітніх програм. Водночас слід використовувати наявні можливості: розширювати участь у міжнародних проєктах, впроваджувати передові практики управління та викладання, інтегруватися в європейський освітній простір у межах реформ, пов'язаних з набуттям Україною статусу кандидата в ЄС. Особливо пріоритетною є сфера медичної освіти, яка вже зарекомендувала себе на

світовому рівні – її відновлення та подальша інтернаціоналізація матиме значний ефект і для іміджу країни, і для економіки. Попри втрати від війни, українська вища освіта зберігає потенціал стати регіональним освітнім хабом. Реалізація передового

досвіду та підтримка міжнародної спільноти дозволять Україні відновити й перевершити колишні досягнення, зробивши інтернаціоналізацію невід’ємною складовою якісної освіти і науки в країні.

Список літератури

1. Анісімова ОЮ. Інтернаціоналізація вищої освіти: моделі та механізми. Освітня аналітика України. 2019;3:97-110. Доступно на: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/8_Anisimova_37-2019_97_110.pdf
2. Горбунова Л, Дебич М, Зінченко В, Сікорська І, Степаненко І, Шипко О. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: методичні рекомендації. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України; 2016. 158 с. Доступно на: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/MR_Internats-VO-Ukrayini_2016_158p_IBO_avtors-kolektiv.pdf
3. Development Strategy of the state enterprise "Ukrainian State Center for International Education". Kyiv; 2020. 48 p. Доступно на: <https://studyinukraine.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/strategy-EN.pdf>
4. European University Association (EUA) [Інтернет]. There is a road ahead for Ukraine's universities; [цитовано 04 верес. 2025]. Доступно на: <https://www.eua.eu/our-work/expert-voices/there-is-a-road-ahead-for-ukraines-universities.html>
5. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти: збірник тез IV МНПК. Київ: ІОА; 2022. 360 с. Доступно на: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/theses_2022.pdf
6. Бойчук ЮД, Боярська-Хоменко АВ. Інтернаціоналізація діяльності закладів вищої педагогічної освіти в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови. Проблеми сучасних трансформацій. 2023;1:17-22. DOI: 10.54929/pmtp-2023-1-02-01.
7. Androshchuk A. Higher education of Ukraine in the conditions of war and digital transformation: state and prospects for development. European humanities studies: State and Society. 2022;4:4-19. DOI: 10.38014/ehs-ss.2022.4.01.
8. Study in Ukraine – Ukrainian State Center for International Education [Інтернет]. Over 80 thousand students from 158 countries – «STUDY IN UKRAINE» presented statistics on foreign students in UKRAINE – Study in Ukraine; [цитовано 04 верес. 2025]. Доступно на: <https://studyinukraine.gov.ua/over-80-thousand-students-from-158-countries-study-in-ukraine-presented-statistics-on-foreign-students-in-ukraine/>
9. Ukrinform. Ukrinform - Ukrainian National News Agency [Інтернет]. About 10,000 foreign students remain in Ukraine; 27 трав. 2025 [цитовано 04 верес. 2025]. Доступно на: <https://www.ukrinform.net/rubric-society/3997664-about-10000-foreign-students-remain-in-ukraine.html>
10. European Commission. Erasmus+ support to Ukraine: three years of solidarity and action; 2025 Feb 25. Доступно на: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/erasmus-support-to-ukraine-three-years-of-solidarity-and-action>
11. National Erasmus+ Office in Ukraine. Project database & factsheets (participation of Ukraine in Erasmus+ 2021-2024). Доступно на: <https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/>
12. BBC News Україна [Інтернет]. Студентська міграція з України: які її масштаби і що обирає молодь - BBC News Україна; [цитовано 04 верес. 2025]. Доступно на: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c059jjzz0v2o>
13. Mayer A, Yaremko O, Shchudrova T, Korotun O, Dospil K, Hege I. Medical education in times of war: a mixed-methods needs analysis at Ukrainian medical schools. BMC Med Educ. 2023;23(1):804. DOI: 10.1186/s12909-023-04768-2.
14. Москалюк ВД, Сидорчук АС, Пудяк ХІ, Сорохан ВД. Сучасні технології оптимізації навчального процесу при викладанні інфекційних хвороб: як підвищити якість в умовах реформування вищої освіти в Україні? Інфекційні хвороби. 2020;1:47-52. DOI: 10.11603/1681-2727.2020.1.11098.
15. iCoViP Consortium. International Collection of Virtual Patients (CASUS-based). Доступно на: <https://icovip.eu/>
16. iCoViP Knowledge Base. Virtual Patients (VPs). Доступно на: <https://icovip.eu/knowledge-base/virtual-patients/>
17. Study in Ukraine – Ukrainian State Center for International Education [Інтернет]. "Education of foreign students is recognition of Ukrainian education, the image of Ukraine and an investment in the economy!" – Director of the Ukrainian State Center for International Education Dr. Olena Shapovalova on the air of "Rada" channel – Study in Ukraine; [цитовано 04 верес. 2025]. Доступно на: <https://studyinukraine.gov.ua/education-of-foreign-students-is-recognition-of-ukrainian-education-the-image-of-ukraine-and-an-investment-in-the-economy-director-of-the-ukrainian-state-center-for-international-education-dr/>

References

1. Anisimova OYu. Internatsionalizatsiia vyschoi osvity: modeli ta mekhanizmy [Internationalization of higher education: models and mechanisms]. Osvitnia analityka Ukrainy. 2019;3:97-110. Available from: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/8_Anisimova_37-2019_97_110.pdf (in Ukrainian).
2. Horbunova L, Debych M, Zinchenko V, Sikors'ka I, Stepanenko I, Shypko O. Internatsionalizatsiia vyschoi osvity v Ukraini: metodychni rekomendatsii [Internationalization of Higher Education in Ukraine: Methodological Recommendations]. Kyiv: Instytut vyschoi osvity NAPN Ukrainy; 2016. 158 p. Available from: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/MR_Internats-VO-Ukrayini_2016_158p_IBO_avtors-kolektiv.pdf (in Ukrainian).
3. Development Strategy of the state enterprise "Ukrainian State Center for International Education". Kyiv; 2020. 48 p. Available from: <https://studyinukraine.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/strategy-EN.pdf>
4. European University Association (EUA) [Internet]. There is a road ahead for Ukraine's universities. Available from: <https://www.eua.eu/our-work/expert-voices/there-is-a-road-ahead-for-ukraines-universities.html>
5. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: upravlinnia, tsyfrovizatsiia, yevrointehratsiini aspekty [Education in Ukraine under martial law: management, digitalization, European integration aspects]. Collection of abstracts of the IV MNPk. Kyiv: DNU «Instytut osvity i analityky»; 2022. 360 p. (in Ukrainian).
6. Boichuk YuD, Boiars'ka-Khomenko AV. Internatsionalizatsiia diial'nosti zakladiv vyschoi pedahohichnoi osvity v umovakh voiennoho stanu i povoiennoi vidbudovy [Internationalization of the activities of higher pedagogical education institutions in conditions of martial law and post-war reconstruction]. Problemy suchasnykh transformatsii. 2023;1:17-22. DOI: 10.54929/pmtp-2023-1-02-01.

Проблеми вищої медичної освіти

(in Ukrainian).

7. Androshchuk A. Higher education of Ukraine in the conditions of war and digital transformation: state and prospects for development. *European humanities studies: State and Society*. 2022;4:4-19. DOI: 10.38014/ehs-ss.2022.4.01.
 8. Study in Ukraine – Ukrainian State Center for International Education [Internet]. Over 80 thousand students from 158 countries – «STUDY IN UKRAINE» presented statistics on foreign students in UKRAINE – Study in Ukraine. Available from: <https://studyinukraine.gov.ua/over-80-thousand-students-from-158-countries-study-in-ukraine-presented-statistics-on-foreign-students-in-ukraine/>
 9. Ukrinform. Ukrinform - Ukrainian National News Agency [Internet]. About 10,000 foreign students remain in Ukraine; 27 трав. 2025. Available from: <https://www.ukrinform.net/rubric-society/3997664-about-10000-foreign-students-remain-in-ukraine.html>
 10. European Commission. Erasmus+ support to Ukraine: three years of solidarity and action; 2025 Feb 25. Available from: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/erasmus-support-to-ukraine-three-years-of-solidarity-and-action>.
 11. National Erasmus+ Office in Ukraine. Project database & factsheets (participation of Ukraine in Erasmus+ 2021-2024). Available from: <https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/>
 12. BBC News Ukraina. Students'ka mihratsiia z Ukrainy: yaki yii masshtaby i scho obyraie molod' - BBC News Ukraina [BBC News Ukraine. Student migration from Ukraine: what is its scale and what young people choose - BBC News Ukraine] [cited 04 Sep 2025]. Available from: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c059jjzz0v2o> (in Ukrainian).
 13. Mayer A, Yaremko O, Shchudrova T, Korotun O, Dospil K, Hege I. Medical education in times of war: a mixed-methods needs analysis at Ukrainian medical schools. *BMC Med Educ*. 2023;23:804. DOI:10.1186/s12909-023-04768-2.
 14. Moskaliuk VD, Sydorchuk AS, Pudiak KI, Sorokhan VD. Suchasni tekhnolohii optymizatsii navchalnoho protsesu pry vykladanni infektsiinykh khvorob: yak pidvyshchyty yakist v umovakh reformuvannia vyshchoi osvity v Ukraini? *Infektsiini khvoroby*. 2020;1:47-52. DOI: 10.11603/1681-2727.2020.1.11098. (in Ukrainian).
 15. iCoViP Consortium. International Collection of Virtual Patients (CASUS-based). Available from: <https://icovip.eu/>
 16. iCoViP Knowledge Base. Virtual Patients (VPs). Available from: <https://icovip.eu/knowledge-base/virtual-patients/>
- Study in Ukraine – Ukrainian State Center for International Education [Internet]. “Education of foreign students is recognition of Ukrainian education, the image of Ukraine and an investment in the economy!” – Director of the Ukrainian State Center for International Education Dr. Olena Shapovalova on the air of “Rada” channel – Study in Ukraine. Available from: <https://studyinukraine.gov.ua/education-of-foreign-students-is-recognition-of-ukrainian-education-the-image-of-ukraine-and-an-investment-in-the-economy-director-of-the-ukrainian-state-center-for-international-education-dr/>

Відомості про авторів

Пудяк Х.І. – канд. мед. наук, доцент закладу вищої освіти, кафедра інфекційних хвороб та епідеміології Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці, Україна.

Information about author

Khrystyna I. Pudiak – PhD in Medicine, Associate Professor, Department of Infectious Diseases and Epidemiology, Bukovinian State Medical University.

*Дата першого надходження рукопису до видання: 28.08.2025.
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.09.2025.
Дата публікації: 30.09.2025.*

© Пудяк Х.І., 2025